

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap
mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Hilversum, 19 maart 2010
ons kenmerk: gs/hvk/190310

1) Stas
2) DGCM
3) MLB

Ministerie van OCW	
E-doc Nr.	
Datum Reg.	22 MPT 2010
Directie	
Ter behandeling aan:	
☒	Advies aan/afdoening door bewindspersoon
☐	Advies aan/afdoening door lid MT-OCW
☐	Afdoening op directieniveau
☐	Ter kennisneming
Afdoeing voor:	

• Postbus 913
• 1200 AX Hilversum
• Media Park H3
• Sumatralaan 45
• 1217 GP Hilversum
• T • (035) 621 08 75
• F • (035) 621 69 00
• E • roos@roosrtv.nl
• I • www.roosrtv.nl

Onderwerp : reactie stichting ROOS op marktconsultatie landelijke publieke omroep

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart,

Uw voorganger, Minister Plasterk, schreef een toekomstverkenning voor de landelijke publieke omroep uit -voor het gemak wordt kortweg de term toekomstverkenning *publieke omroep* gehanteerd.

Wij vinden het jammer dat de toekomstverkenning zich beperkt tot de landelijke publieke omroep. Kijkend naar de uitdagingen die de (journalistiek) media in Nederland in het vooruitzicht heeft en kijkend naar het belang van een goede waarborging van de nieuws- en informatievoorziening in ons land, behoort een toekomstverkenning publieke omroep zich niet te beperken tot slechts één van de vier spelers in het publieke bestel. De toekomstverkenning zoals deze nu voorligt doet dat wel en gaat dan ook zeer ten onrechte voorbij aan de rol en de positie van de regionale publieke omroep, die door ROOS vertegenwoordigd wordt, alsook aan de lokale omroepen, die ongetwijfeld via de OLON zelf zullen reageren. De Wereldomroep laten wij buiten beschouwing omdat hij zich primair niet richt op Nederland als uitzendgebied. In het Nederlandse medialandschap vervult de publieke omroep in zijn totaliteit een cruciale functie waardoor het van belang is om de toekomst van de publieke omroep -en dus zijn functie- ook in zijn totaliteit te bezien.

Voormalig minister Plasterk stuurde op 27 oktober 2009 een brief over de regionale publieke omroep aan de Tweede Kamer waarna, ook mede naar aanleiding van de Initiatiefnota van het CDA *Stemmen uit de Regio*, uitgebreid over de regionale omroep is gesproken. Bevestigd hierbij is dat de regionale omroep een belangrijke functie vervult in het publieke bestel en in de regionale informatievoorziening, maar ook dat er nog tal van uitdagingen liggen voor de regionale omroep in het algemeen en de regionale informatievoorziening in het bijzonder. Er is al een aantal stappen gezet om die uitdagingen het hoofd te bieden, en wij verwachten dat deze stappen op korte termijn ook positieve effecten zullen sorteren, maar de vraag is natuurlijk hoe duurzaam het resultaat ervan voor de regionale informatievoorziening zal zijn. Die kanttekening plaatsen wij ook zeker in het licht van de discussies over de (regionale) dagbladen en meer specifiek over wat in deze discussies over de regionale informatievoorziening is gezegd.

Wij kiezen er in onze reactie voor om in drie stappen een bijdrage aan de toekomstverkenning te leveren:

- 1) een dringend advies dat de gehele publieke omroep in samenhang gezien moet worden;
- 2) puntsgewijs een aantal essentiële uitgangspunten voor de regionale publieke omroep;
- 3) antwoorden op de gestelde vragen in de brief van 15 december 2009.

Ad 1: Publieke omroep moet in samenhang gezien worden.

Het is voor de effectiviteit van het functioneren van het publieke bestel van belang dat één politiek niveau de verantwoordelijkheid heeft voor het gehele publieke bestel. De regionale omroep moet daarbij volwaardig onderdeel zijn van één krachtige publieke omroeporganisatie waarbinnen voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor de adequate uitvoering van de publieke mediaopdracht. De huidige situatie waarin bijna krampachtig de landelijke, de regionale en de lokale omroep van elkaar gescheiden worden gehouden, draagt er aan bij dat de mogelijkheden van de publieke omroep niet maximaal worden uitgenut.

Met onze collega's van de landelijke en de lokale omroep hebben wij vastgesteld dat een netwerk van publieke mediaorganisaties –landelijk, regionaal en lokaal- op elkaar moeten aansluiten, elkaar moeten versterken en dezelfde publieke waarde moeten delen: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, pluriformiteit en een krachtige journalistieke ambitie.

Voor de goede orde: wij bepleiten nu niet dat de financieringsstructuur anders zou moeten of dat er een BBC-achtige organisatie voor heel Nederland zou moeten komen. De juist voor Nederland zo unieke identiteit en waarde van de huidige media-organisaties geeft een publieke meerwaarde en verdient het om behouden te blijven.

Wij pleiten er wel voor om meer samenhang aan te brengen tussen de drie spelers van het publieke bestel om een optimale publieke waarde te kunnen genereren. Als het gaat om bijvoorbeeld bereik, (journalistieke) kwaliteit, (sport)rechten, ontwikkelingen, aanbod, distributie, ambities of taakuitvoering, dan is er naar onze mening nog een wereld te winnen. In zo'n wereld staan de publieke omroepen niet naast, maar met elkaar, en beconcurreren ze elkaar niet (onbedoeld) maar behoren ze elkaar te versterken.

Ons dringende advies ten aanzien van de publieke omroep van de toekomst is dat er slechts op één politiek niveau de verantwoordelijkheid ligt voor het gehele publieke bestel en dat de publieke omroep in zijn totaliteit onderwerp van gesprek en beleid wordt. Daarbij zijn er voor de adequate uitvoering van de publieke mediaopdracht voldoende financiële middelen beschikbaar.

Ad 2: essentiële uitgangspunten voor de publieke regionale omroep.

- De publieke regionale omroep is een maatschappelijk relevante media-organisatie en draagt zorg voor een adequate, onafhankelijke en kwalitatief hoogwaardige regionale mediavoorziening waar nieuws, informatie, achtergronden, sport en cultuur de pijlers van zijn. De focus ligt al lang niet meer op bereik via radio en televisie alleen maar op bereik via alle mogelijk platformen waarlangs de consument informatie tot zich kan nemen;
- De kwaliteit (en pluriformiteit) van de niet-landelijke media en de journalistiek staat onder druk. Het is voor de regionale samenleving en democratie van vitaal belang dat er op niet-landelijk niveau een stevige publieke journalistieke organisatie staat die op een kwalitatief hoogstaande en onafhankelijke kritische manier zijn werk kan doen;
- Het belang van de regionale omroep voor de regionale samenleving en democratie wordt alleen maar groter nu niet te voorzien is dat de regionale krant zijn bijdrage aan de regionale journalistiek in de toekomst kan handhaven of verbeteren;
- Regionale omroepen en regionale kranten moeten de kans krijgen om samen de burgers optimaal te kunnen bedienen met nieuws en informatie en een podium voor communicatie met en tussen de burgers te kunnen bieden. Scheiding tussen publieke en private geldstromen moet helder blijven, er moeten niet bij voorbaat wettelijke hindernissen worden opgeworpen;
- De toegankelijkheid tot de publieke regionale omroep moet door de overheid gewaarborgd worden door doorgifte en vindbaarheid te reguleren;
- Het blijft een absolute voorwaarde dat de regionale omroep politiek onafhankelijk kan functioneren. De geringe afstand tussen provincies -als loket waarlangs de financiële middelen voor de regionale omroepen worden verstrekt- en de regionale omroep brengt risico's met zich mee die aandacht behoeven;
- De regionale omroep kan als geen ander een grote bijdrage leveren aan de informatievoorziening tijdens calamiteiten en moet in staat gesteld worden om de calamiteitenfunctie voor radio, televisie en internet/nieuwe media te kunnen uitvoeren.

Ad 3: Antwoorden op gestelde vragen

1a:

De overheid moet met name bij de dagbladen - de landelijke maar vooral ook de regionale -, de vinger aan de pols blijven houden. De tijdelijke subsidie die beschikbaar is gesteld voor experimenten o.a. op gebied van samenwerking zal niet voldoende zijn om de dagbladen klaar te maken voor de verdere (waarschijnlijk papierloze, e-pad-)toekomst. Het is voor onze nationale en regionale democratie van vitaal belang dat er stevige journalistieke bolwerken blijven die op een kwalitatief hoogstaande, onafhankelijke, kritische manier hun werk kunnen doen. Waar gaten vallen in het medialandschap met de overheid niet aarzelen met structurele subsidie bij te springen.

1b:

In grote lijnen wel, maar met die kanttekening dat –zoals eerder in deze brief aangegeven- de gehele publieke omroep in samenhang moet worden gezien, teneinde de effectiviteit van de gehele publieke omroep te maximaliseren.

2a:

Ja.

Internet/mobiele media/tv-on demand/e-books etc. zullen zowel het gebruik als het bereik van de diverse bestaande media(bedrijven) ingrijpend laten veranderen. De enorme, permanent toegankelijk datastroom van nieuws, informatie en amusement zal leiden tot de vraag naar nieuwe, betrouwbare "gidsen" die orde in de informatiechaos moeten scheppen. Daar ligt een rol voor gevestigde publieke "merken". Journalisten zullen stevig hun best moeten doen om het hoge tempo dat van nieuwsvoorzieners wordt geëist en de korte attentieboog van de nieuwe generatie nieuwsconsumenten te verzoenen met inhoudelijk sterke, betrouwbare, genuanceerde en betekenisvolle informatievoorziening. Het onderwijs zal zijn leerlingen "media-wise" moeten maken, weerbaar tegen een bombardement van gekleurde, overhaaste en onzorgvuldige berichtgeving. De commerciële media zullen nieuwe verdienmodellen moeten ontwikkelen voor kwaliteitsjournalistiek. De publieke media zullen moeten leren (mee) te vechten om de aandacht van de burger en meer geld, aandacht en expertise moeten investeren in promotie en reclame voor de eigen content dan ze tot nu toe doen.

2b:

Eenzijds bundeling van krachten (van bestaande omroepen, nationaal, regionaal en lokaal), anderzijds differentiatie naar kanaal. De "omroep" is primair producent van publieke content en hoe, waar en langs hoeveel wegen deze content wordt verspreid is over enkele jaren geen relevante vraag meer. Op hoe meer kanalen en platforms de publieke content is te vinden, des te beter.

3a:

Ja.

De printmedia in hun huidige papieren verschijningsvorm zullen deels plaats gaan maken voor e-pads, e-books en andere scherm-gebonden uitingen. Kranten en andere commerciële aanbieders van nieuws en amusement zullen een manier moeten vinden om wat zij tot dusver gratis "weggeven" op internet betaald te krijgen. Hetgeen niet zal meevallen, omdat de uitgevers zelf een situatie hebben geschapen – zoals zij eerder met huis-aan-huisbladen en gratis dagbladen hebben gedaan -, waarin de consument ontwend is om voor nieuws en achtergrondinformatie te betalen. Omkering van dat proces wordt een hele toer.

3b:

Een vindbare plek op de digitale platformen voor alle publieke zenders (nationaal, regionaal en lokaal) moet desnoods wettelijk worden afgedwongen. Gratis verplichte doorgifte dient gehandhaafd te blijven.

4a:

De huidige opzet (zie eerder) moet wijzigen om te komen tot een werkelijk krachtige publieke omroep met langdurig bestaansrecht en tot een effectieve inzet van middelen en talent.

4b:

Een "centraal" publiekrechtelijk georganiseerd bestel met duidelijk programmabeleid waarbij de feitelijke productie van m.n. niet-nieuwscontent aan allerlei publieke en/of particuliere producenten kan worden uitbesteed. Voor doelgroepen kan een speciale plek worden ingeruimd.

5:

In (regionale) mediacentra moeten kranten- en omroepredacties de kans krijgen om desgewenst volledig te integreren en zodoende de burgers optimaal te kunnen bedienen met nieuws en informatie en een podium voor communicatie met en tussen burgers te kunnen bieden. Scheiding tussen publieke en private geldstromen moet helder blijven, er moeten niet bij voorbaat wettelijke hindernissen worden opgeworpen. De Mediawet zal hiervoor vermoedelijk dienen te worden aangepast.

6:

Voor regionale omroepen is er in de huidige constellatie meer dan genoeg geregeld. Wel blijft het van belang dat de omroep in onafhankelijkheid kan functioneren en dat toezicht en verantwoording in de juiste verhouding staan tot de uitvoering. Als er een subsidiestroom voor dagbladen-nieuws-stijl zou komen, moeten daaraan uiteraard voorwaarden worden gekoppeld. Een wettelijke status voor het redactiestatuut zou goed zijn.

Wij gaan ervan uit u met deze brief van dienst te zijn geweest en zijn bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
Stichting ROOS

Cees van der Knaap
voorzitter bestuur